

कर्णाली प्रदेश लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यविधि, २०८०

प्रस्तावना: कर्णाली प्रदेश सरकारले सञ्चालन गर्ने योजना तथा कार्यक्रमलाई लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मैत्री बनाउँदै राज्यले राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय तहमा गरेका प्रतिबद्धताको कार्यान्वयन गर्दै कर्णाली प्रदेशको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति, २०७८ लाई प्रभाकारी कार्यान्वयन गर्न वाञ्छनीय भएकाले, कर्णाली प्रदेश सुशासन ऐन, २०७६ को दफा ४४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी कर्णाली प्रदेश सरकारले यो कार्यविधि बनाएको छ ।

परिच्छेद - १
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस कार्यविधिको नाम लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यविधि, २०८० रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

- (क) "अल्पसंख्यक" भन्नाले संघीय कानून बमोजिम निर्धारित प्रतिशत भन्दा कम जनसंख्या रहेका जातीय, भाषिक र धार्मिक समूह सम्झनु पर्छ।
- (ख) "उपभोक्ता समिति" भन्नाले आयोजनाबाट प्रत्यक्ष लाभ पाउने व्यक्ति मध्येबाट प्रचलित कानून बमोजिम गठित उपभोक्ता समिति सम्झनु पर्छ।
- (ग) "कार्यक्रम" भन्नाले यस कार्यविधि बमोजिमको उद्देश्य प्राप्तिका लागि तयार गरिएको आयोजना सम्झनु पर्छ।
- (घ) "प्रदेश सरकार" भन्नाले कर्णाली प्रदेश सरकार सम्झनु पर्छ।
- (ङ) "योजना" भन्नाले प्रदेश सरकारले तयार गरेको आवधिक विकास योजना, वार्षिक विकास योजना, विषयगत गुरुयोजना, रणनीति योजना सम्झनु पर्छ। सो शब्दले यस्तै प्रकृतिका अन्य योजनालाई समेत जनाउँछ।
- (च) "लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण" भन्नाले महिला, यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकलाई विकासका प्रक्रियामा समाहित गर्ने प्रक्रिया सम्झनु पर्छ।
- (छ) "लैङ्गिक समानता" भन्नाले महिला, पुरुष, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक बीच सवै क्षेत्र र तहमा समान अवसर र समान लाभ हासिल गर्ने अवस्था सम्झनु पर्छ।
- (ज) "लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण" भन्नाले महिला, पुरुष, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक र विभिन्न सामाजिक समूहलाई समान अधिकार, सम्मान र अवसर सुनिश्चित गर्नका लागि गरिने कार्य सम्झनु पर्छ।
- (झ) "लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यदल" भन्नाले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका लागि प्रदेश सरकारले तयार गर्ने कार्यदल सम्झनु पर्छ।

डा. ज. मा. र. शर्मा

(अ) "सशक्तिकरण" भन्नाले विकासका अवसरबाट वञ्चित, श्रोत र साधनमा पहुँच तथा नियन्त्रणमा पछाडी परेका, प्रशक्त वा कमजोर वर्गलाई स्वयं बनाउने कार्य सम्झनु पर्छ।

(ट) "सामाजिक समावेशीकरण" भन्नाले गरिबी तथा सामाजिक रूपमा वञ्चितीकरणमा परेका समूहलाई विकासका हरेका कार्यमा अर्थपूर्ण सहभागिता गराउने कार्य सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद - २

कार्यविधिको उद्देश्य

३. कार्यविधिको उद्देश्य: यस कार्यविधिको मुख्य उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेका छन्:-

- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण मार्फत प्रदेश सरकारको संस्थागत संरचना र कार्यक्रममा सम्बोधन गर्दै लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने।
- विकास प्रक्रियामा निर्णायक तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चिन गरी आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गर्ने।
- प्रदेश सरकारको सबै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने।

परिच्छेद - ३

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण विधि तथा प्रकृया

४. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण विधि: (१) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यदल बनाई प्रदेश सरकारले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था परीक्षण गर्दा देहाय बमोजिमका विधि अवलम्बन गर्नुपर्नेछ।

(क) दस्तावेज समीक्षा: प्रदेश सरकारको दस्तावेजको (जस्तै,- ऐन, कानून, नीति, कार्यविधि, धमता विकास योजना वार्षिक योजना, आबधिक योजना, वार्षिक प्रतिवेदन, आर्थिक प्रतिवेदन, चौमासिक/वार्षिक समीक्षाको प्रतिवेदन, विकास बुलेटिन, र प्रदेश सरकार प्रोफाइल, विभिन्न समयमा भएका निर्णय) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिकोणबाट विश्लेषण र पुनरावलोकन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने।

(ख) लक्षित समुदाय छलफल: लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण बजेट परीक्षण गर्दा सरोकारवाला लक्षित समूहसँग छलफल गर्ने।

(ग) मुख्य सूचना दातासँग अन्तरवार्ता: सन्बन्धित सूचना संकलन र छलफलबाट आएका नतिजाको पुष्ट्याङ्कको लागि लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको गोष्ठी सञ्चालन पूर्व नेतृत्वतहमा रहेका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीसँग अन्तरवार्ता लिने।

५. कार्यशाला सञ्चालन (सूचकको लेखाजोखा): (१) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको परीक्षण गर्दा देहाय बमोजिम सूचकको अङ्क प्रदान गरिएको छ।

(क) अनुसूची-१ बमोजिमका सूचक अनुसार अङ्क दिनका लागि कार्यशाला सञ्चालन गर्ने र लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण गर्ने प्रयोजनका लागि मुख्य पाँच वटा विषय क्षेत्र, सोह्र वटा उप क्षेत्र र असी वटा सूचक रहेका छन्।

१

१

- (३) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्य प्रदेश सरकारको आन्तरिक स्व:लेखाजोखा कार्यक्रम भएको हुनाले प्रदेश सरकारमा यस विषयमा विशेष सहजीकरण गर्ने सीप भएका व्यक्तिले सहजीकरण गर्न सक्ने।
- (४) प्रदेश सरकारले आवश्यक ठानेमा चाहेय स्रोत व्यक्तिलाई लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यमा सहभागी गराउन सक्ने।
- (५) प्रदेश सरकारका पदाधिकारी र कर्मचारीको सहभागिद्वारा अनुसूची-१ बमोजिमको सूचकको अवस्थाका आधारमा अङ्क प्रदान गर्नुपर्ने।
- (६) प्रत्येक सूचकमा पाएको अङ्कको आधारमा वर्तमान अवस्था अनुसूची-२ अनुसारको माकुरीजालोमा चित्रण गर्नुपर्ने।
- (७) प्राप्त्याङ्कको आधारमा प्रदेश सरकारको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण क्षेत्रको सबल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौति पहिचान गरी अनुसूची- ३ अनुसार प्राप्त्याङ्क १ लाई सबल पक्ष, ०.५ र ० प्राप्त्याङ्कलाई सुधार गर्नुपर्ने पक्षमा राख्नुपर्ने।
- (८) पहिचान गरिएका सुधार गर्नुपर्ने पक्षलाई समाधान गर्न अनुसूची-४ बमोजिमको कार्ययोजना तयार गर्नुपर्ने।

(ग) प्रतिवेदन चरण

विश्लेषणका आधारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यदलले विस्तृत प्रतिवेदन तयार गर्नेछ। यस्तो प्रतिवेदन बैठकमा पेश गरी प्राप्त सुझाव तथा निष्कर्षको कार्यान्वयन गर्नुपर्ने।

८. बाधा अड्काउ फुकाउन सक्ने: कार्यविधि कार्यान्वयनका क्रममा कुनै बाधा अड्काउ उत्पन्न भएमा प्रदेश सरकारले त्यस्तो बाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेछ।

Handwritten signature and official stamp of the Government of Nepal, with the text 'नेपाल सरकार' and 'संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपाल'.

अनुसूची -१

(दफा ५ को खण्ड (क) र दफा ७ को खण्ड (ख) को उपखण्ड (५) सँग सम्बन्धित लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका सूचक
(नोट: ० = कमजोर, ०.५ = मध्यम, १ =उत्तम)

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था
१ नीति, कानून र समावेशीकरण	१.१ नीति तथा कानून निर्माणमा समावेशीता	१.१.१ नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिले कार्यटोली निर्माण	नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्दा सबै कार्यटोली लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिले निर्माण गर्ने गरेको।	नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्दा आंशिक (कम्तिमा एक) कार्यटोली लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिले निर्माण गर्ने गरेको।	नीति तथा कानून तयार गर्दा लैङ्गिक तथा सामाजिकको दृष्टिले कार्य नगरेको।
	१.१.२ नीति तथा कानूनी दस्तावेज र मस्यौदाको विषयवस्तु, शब्द चयन र प्रावधान लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण संवेदनशील, समावेशी र सहभागितामूलक	सबै नीति तथा कानूनी दस्तावेज र मस्यौदाको विषयवस्तु, शब्द चयन र प्रावधान लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण, संवेदनशील, समावेशी र सहभागितामूलक भएका।	आंशिक (कम्तिमा एक) नीति तथा कानूनी दस्तावेज र मस्यौदाको विषयवस्तु, शब्द चयन र प्रावधान लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण संवेदनशील, समावेशी र सहभागितामूलक भएका।	नीति तथा कानून मस्यौदाको विषय चयन र प्रावधान समानता तथा समावेशीकरण समावेशी र स नभएका।	

५

Dr. Manoj Sharma

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		१.२.३ मन्त्रालय/कार्यालयले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम तथा कार्यविधिमा महिला महिला तथा बडिचिमा परेका समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्य रोक्ने प्रावधानको व्यवस्था गरिएको छ/छैन।	मन्त्रालय/कार्यालयले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम तथा कार्यविधिमा महिला तथा बडिचिमा परेका समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्य रोक्ने प्रावधानको व्यवस्था गरिएको नल्याएको।	मन्त्रालय/कार्यालयले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम तथा कार्यविधिमा महिला तथा बडिचिमा परेका समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्य रोक्ने प्रावधानको व्यवस्था गरिएको।	१. स्वीकृत गरेका ऐन, नियम तथा कार्यविधि तथा कानुनी दस्तावेज।	
१.२ लक्षित समुह मैत्री बजेट, कार्यक	१.२.१ वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, मापनयोग्य उपलब्धि सह्य समावेश भएको बजेट चिनिओजन गरिएको छ/छैन।	वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धि सह्य समावेश भएको बजेट चिनिओजन भई कार्यान्वयनमा आएको।	वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि आँसिक रुपमाभाव नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापन योग्य उपलब्धि सह्य समावेश भएको बजेट चिनिओजन भएको तर कार्यान्वयनमा नआएको।	वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धि सह्य समावेश गरिएको।	१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम। २. लक्ष्य अनुसूचको लागि प्रगति प्रतिवेदन।	

27

GP

DDP/13/10/10

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	योजना र समिति वा समूह	१.३.२ महिला आलयातिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना छ/छैन।	महिला आलयातिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना वार्षिक कार्यक्रममा समावेश भई कार्यान्वयन आएको।	महिला आलयातिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना वार्षिक कार्यक्रममा समावेश भएको तर कार्यान्वयन नआएको।	महिला आलयातिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना समावेश नभएको।	महिला आलयातिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना कार्यान्वयन गरेको।	
		१.३.४ दीगो विकासका लक्ष्य नं. ५ प्रायिका लागि कार्यक्रम र सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरे/नगरेको।	दीगो विकासका लक्ष्य नं. ५ मा उल्लेखित तैदिक समानता प्रायिका लागि कार्यक्रम र सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरेको।	दीगो विकासका लक्ष्य नं. ५ मा उल्लेखित तैदिक समानता प्रायिका लागि कार्यक्रम र सो अनुसारको बजेट विनियोजन भएको तर कार्यान्वयनमा नआएको।	दीगो विकासका लक्ष्य नं. ५ मा उल्लेखित तैदिक समानता प्रायिका लागि कार्यक्रम र सो अनुसारको बजेट विनियोजन र कार्यान्वयनमा नआएको।	१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम। २. लक्ष्य अनुसारको कार्य प्रगति प्रतिवेदन।	
		१.३.५ मन्त्रालय / कार्यालयका विभिन्न विषयगत समिति, उपसमिति र कार्यदलमा महिला तथा अन्य बन्धितमा परेका वर्गको प्रतिनिधित्व।	मन्त्रालय/कार्यालयका विभिन्न विषयगत समिति, उपसमिति र कार्यदलमा महिला तथा अन्य बन्धितमा परेका वर्गको ३५ प्रतिशत बन्धित रहेको।	मन्त्रालय/कार्यालयका विभिन्न विषयगत समिति, उपसमिति र कार्यदलमा महिला तथा अन्य बन्धितमा परेका वर्गको २५ प्रतिशत बन्धित रहेको।	मन्त्रालय/कार्यालयका विभिन्न विषयगत समिति, उपसमिति र कार्यदलमा महिला तथा अन्य बन्धितमा परेका वर्गको २५ प्रतिशत बन्धित रहेको।	१. समितिको संरचना र नाम सहितको विवरण।	

BR

PMIA-ESRP Form

27

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		१.३.६ उपभोक्ता समितिमा महिला सहित लक्षित समुदायको कम्तिमा ४० प्रतिशत सहभागिता भए/नभएको र मुख्य कार्यकारी पद मध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिए/नदिएको।	उपभोक्ता समितिमा महिला सहित लक्षित समुदायको कम्तिमा ४० प्रतिशत सहभागिता भएको र मुख्य कार्यकारी पद मध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिएको।	उपभोक्ता समितिमा महिला सहित लक्षित समुदायको कम्तिमा ४० प्रतिशत सहभागिता भएको र मुख्य कार्यकारी पद मध्ये कुनैमा पनि जिम्मेवारी नदिएको।	उपभोक्ता समितिमा महिला सहित लक्षित समुदायको कम्तिमा ४० प्रतिशत सहभागिता नभएको र मुख्य कार्यकारी पद मध्ये कुनैमा पनि जिम्मेवारी नदिएको।	१. उपभोक्ता समिति गठन सम्बन्धी निर्णय। २. बैठक उद्देश्यति सहितको निर्णय।	
१.४ गलत परम्परागत प्रचलन र अभ्यास तथा विकृती विरुद्ध कार्यक्रम	१.४.१ जातिय विभेद, छाउपडी, बालविवाह, दाईंजो प्रथा आदि सामाजिक कुरीति हटाउने योजना वा रणनीति भए/नभएको।	जातिय विभेद, छाउपडी, बालविवाह, दाईंजो प्रथा आदि सामाजिक कुरीति हटाउने योजना वा रणनीति भएको।	जातिय विभेद, छाउपडी, बालविवाह, दाईंजो प्रथा आदि सामाजिक कुरीति हटाउने योजना वा रणनीति भएको तर सञ्चालनमा नआएको।	जातिय विभेद, छाउपडी, बालविवाह, दाईंजो प्रथा आदि सामाजिक कुरीति हटाउने नभएको।	जातिय विभेद, छाउपडी, बालविवाह, दाईंजो प्रथा आदि सामाजिक कुरीति हटाउने नभएको।	१. योजना पुस्तक वा रणनीतिक योजना। २. लक्ष्य अनुसूचीको कार्य प्रगति प्रतिवेदन।	
		१.४.२ जातिय विभेद, छाउपडी, बालविवाह, दाईंजो प्रथा आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम सञ्चालनमा भए/नभएको।	जातिय विभेद, छाउपडी, बालविवाह, दाईंजो प्रथा आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम सञ्चालनमा भएको।	जातिय विभेद, छाउपडी, बालविवाह, दाईंजो प्रथा आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम भएको तर सञ्चालनमा नआएको।	जातिय विभेद, छाउपडी, बालविवाह, दाईंजो प्रथा आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम नभएको।	३. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम। ४. लक्ष्य अनुसूचीको कार्य प्रगति प्रतिवेदन।	

पिपित्त १३७१

१

१

१

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	प्रामाणिकरणको आधार	प्रान्ताङ्क
		१.५.३ जातिय विभेद, छाउपट्टी, बालविवाह, दाईजो प्रथा अदि सामाजिक कुरीति मुक्त पालिका वा प्रदेश निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालनमा भए/नभएको।	जातिय विभेद, छाउपट्टी, बालविवाह, दाईजो प्रथा अदि सामाजिक कुरीति मुक्त पालिका वा प्रदेश निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रम भएको।	जातिय विभेद, छाउपट्टी, बालविवाह, दाईजो प्रथा अदि सामाजिक कुरीति मुक्त पालिका वा प्रदेश निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रम नभएको।	५. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम। ६. लक्ष्य अनुसूचीको कार्य प्रगति प्रतिवेदन।	
१.५ योजना तथा बजेट तर्जुमा		१.५.१ महिला बालबालिका तथा बच्चीकरणमा परेका समूहको लागि लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिको प्रावधान अनुसार बजेट विनियोजन भई कार्यान्वयन भएको।	महिला बालबालिका तथा बच्चीकरणमा परेका समूहको लागि लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिको प्रावधान अनुसार बजेट विनियोजन भएको।	महिला बालबालिका तथा बच्चीकरणमा परेका समूहको लागि लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिको प्रावधान अनुसार बजेट नभएको।	१. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति। २. वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट। ३. प्रगति प्रतिवेदन।	
		१.५.२ समावेशी तथा सहभागितामुलक विकासको लागि योजना तथा समीक्षा गर्दा सरोकारवाला बीच छलफल तथा परामर्श हुने गरे/नगरेको।	समावेशी तथा सहभागितामुलक विकासको लागि योजना तर्जुमा तथा समीक्षा गर्दा सरोकारवाला बीच बर्षमा दुई पटक छलफल तथा परामर्श हुने गरेको।	समावेशी तथा सहभागितामुलक विकासको लागि योजना तर्जुमा तथा समीक्षा गर्दा सरोकारवाला बीच छलफल तथा परामर्श हुने नगरेको।	१. बैठकको उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका।	

डा. वि. वि. वि. वि. वि.

(Handwritten signature)

मुख्य विषय	उप विषय शीर्ष	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	५ अङ्क आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
२.१ कर्मचारी पदाधिका रीको प्रतिनित्व	२.१.१ निर्णायक तहमा महिला र अतिथितिकरणमा परेका समुदायको प्रतिनित्व (कर्मचारी र पदाधिकारी)।	१.५.३ लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी परीक्षण गर्न बजेटको व्यवस्था गरिए/नगरिएको।	लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी परीक्षण गर्न बजेटको व्यवस्था गरी परीक्षण गर्ने गरिएको।	लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी परीक्षण गर्न बजेटको व्यवस्था गरिएको।	लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी परीक्षण गर्न बजेटको व्यवस्था नरहेको र परीक्षण गर्ने नगरिएको।	१. बजेट तथा कार्यक्रम। २. परीक्षण प्रतिवेदन।	
		१.५.४ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणमा औलाएका मुद्दाव कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश भए/नभएको।	मुद्दाव कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश भइ कार्यान्वयनमा आएको।	मुद्दाव कार्यान्वयनका लागि बजेट बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश भएको तर कार्यान्वयनमा नआएको।	मुद्दाव सुझाव कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश भएको तर कार्यान्वयनमा नआएको।	मुद्दाव सुझाव कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश नभएको, कार्यान्वयनमा नआएको।	१. बजेट तथा कार्यक्रम। २. कार्यान्वयन प्रतिवेदन ३. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण प्रतिवेदन।
२.२ स्थानगत व्यवस्था	२.१.२ श्रेणी विहिन र प्राविधिक कर्मचारीको करारमा पदपूर्ति गर्दा सबै जातजाति, बर्ग, सिङ्ग र समुदायको समानुपातिक	२.१.१ निर्णायक तहमा महिला र अतिथितिकरणमा परेका समुदायको प्रतिनित्व (कर्मचारी र पदाधिकारी)।	निर्णायक तहमा महिला र अतिथितिकरणमा परेका समुदायको ३३ प्रतिशत प्रतिनित्व भएको छ।	निर्णायक तहमा महिला र अतिथितिकरणमा परेका समुदायको २५ प्रतिशत प्रतिनित्व भएको छ।	निर्णायक तहमा महिला र अतिथितिकरणमा परेका समुदायको २५ प्रतिशतभन्दा कम प्रतिनित्व भएको छ।	१. समितिमा महिला र अतिथितिकरणमा परेका व्यक्तिको नामावली र उपस्थिति। २. बैठकको निर्णय।	
		२.१.२ श्रेणी विहिन र प्राविधिक कर्मचारीको करारमा पदपूर्ति गर्दा सबै जातजाति, बर्ग, सिङ्ग र समुदायको समानुपातिक	श्रेणी विहिन र प्राविधिक कर्मचारीको करारमा पदपूर्ति गर्दा सबै जातजाति, बर्ग, सिङ्ग र समुदायको समानुपातिक प्रतिनित्व हुनसक्ने रणनीति	श्रेणी विहिन र प्राविधिक कर्मचारीको करारमा पदपूर्ति गर्दा सबै जातजाति, बर्ग, सिङ्ग र समुदायको समानुपातिक प्रतिनित्व हुनसक्ने रणनीति	श्रेणी विहिन र प्राविधिक कर्मचारीको करारमा पदपूर्ति गर्दा सबै जातजाति, बर्ग, सिङ्ग र समुदायको	१. रणनीतिको दस्तावेज। २. बर्ग कर्मचारीको विवरण।	

DRIR-2019-1-100

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ जङ्घ आउने अवस्था	१ जङ्घ आउने अवस्था	० जङ्घ आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायको प्रतिनिधित्व।	प्रतिनिधित्व हुनसक्ने रचनात्मक बनावट कार्यन्वयनमा आएको।	बनेको तर कार्यन्वयनमा नआएको।	समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुन सक्ने रचनात्मक बनेको।	३. निष्पान्तमा स्पष्टरूपमा उल्लेख भएको।	
		२.१.३ कुनै अवसर (तालिम, अध्ययन, भ्रमण, जिम्मेवारी) प्रदान गर्दा महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समुदायबाट प्रतिनिधित्व भएका कर्मचारी/पदाधिकारीलाई प्राथमिकता दिने गरी सकारात्मक विभेदको नीति निर्माण भई कार्यन्वयनमा आएको।	कुनै अवसर प्रदान गर्दा सबै महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समुदायबाट प्रतिनिधित्व भएका कर्मचारी/पदाधिकारीलाई प्राथमिकता दिने गरी सकारात्मक विभेदको नीति निर्माण भई कार्यन्वयनमा आएको।	कुनै अवसर प्रदान गर्दा सबै महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समुदायबाट प्रतिनिधित्व भएका कर्मचारी/पदाधिकारीलाई प्राथमिकता दिने गरी सकारात्मक विभेदको नीति निर्माण भई कार्यन्वयनमा आएको।	कुनै अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समुदायबाट प्रतिनिधित्व भएका कर्मचारी/पदाधिकारीलाई प्राथमिकता दिने गरी सकारात्मक विभेदको नीति निर्माण भएको।	१. प्रतिनिधित्व गराउने सम्बन्धी नीति वा निर्णय। २. प्रतिनिधित्व भएको कर्मचारी वा पदाधिकारीको विवरण।	
२.२	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण हुने इकाई/शाखा र कार्यन्वयन समितिको व्यवस्था।	२.२.१ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण हुने इकाई/शाखा र कार्यन्वयन समितिको व्यवस्था।	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण हुने इकाई/शाखा र कार्यन्वयन समितिको व्यवस्था गर्ने निर्णय भएको।	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण हुने इकाई/शाखा र कार्यन्वयन समितिको व्यवस्था गर्ने निर्णय भएको।	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण हुने इकाई/शाखा र कार्यन्वयन समितिको व्यवस्था गर्ने निर्णय भएको।	१. इकाई/शाखा र इकाईको स्थापना गर्ने निर्णय वा नीति। २. इकाई/शाखा र इकाईको स्थापना भएको प्रमाण।	

Handwritten signature

१२

PHOTO COPY

Handwritten notes and stamps at the bottom right.

मुल्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	श्रेणी
	करणीय मेशी कार्य प्रणाली	२.२.२ लैङ्गिक हिसा सम्बन्धि उजुरीदर्ता गर्न हटलाईन वा टोल फ्री नम्बरको व्यवस्थापन।	लैङ्गिक हिसा सम्बन्धि उजुरीदर्ता गर्न हटलाईन वा टोल फ्री नम्बरको व्यवस्थापन भई प्रयोगमा आएको।	लैङ्गिक हिसा सम्बन्धि उजुरीदर्ता गर्न हटलाईन वा टोल फ्री नम्बर भएको। कुनैपनि निर्णय नभएको।	१. हटलाईन, टोल फ्री नम्बर राख्ने निर्णय भएको पुस्तिका। २. हटलाईन, टोल फ्री नम्बर सञ्चालनमा आएको। ३. हटलाईन मार्फत प्राप्त गुनासा वा परामर्श तथा फर्चौटको विवरण राखेको अभिलेख पुस्तिका।	
		२.२.३ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण शाखा हेर्ने मानवीय स्रोतको व्यवस्था छ/छैन ? (लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्ति आदि)	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण शाखा हेर्ने कर्मचारीको व्यवस्था गरेको।	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण शाखा हेर्ने कर्मचारीको व्यवस्था नभएको।	१. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण फोकल पर्सन तोकिएको पत्र।	
		२.२.४ लैङ्गिक हिसामा परेका विपन्न वर्गको लागि राहत कोष वा बजेटको व्यवस्थापन: सामाजिक विकास।	लैङ्गिक हिसामा परेका विपन्न वर्गको लागि राहत कोष वा बजेटको व्यवस्थापन भएको।	लैङ्गिक हिसामा परेका विपन्न वर्गको लागि राहत कोष वा बजेटको व्यवस्थापन नभएको।	१. बँट्टा खाता नम्बर। २. बजेट तथा कार्यक्रम।	

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

PRINTED AT THE GOVERNMENT PRESS, KATHMANDU

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		२.२.५ नगरिक सहायता तथा सोधपुछ कसको व्यवस्था भए, नभएको ?	नगरिक सहायता तथा सोधपुछ कसको व्यवस्था भएको।	नगरिक सहायता तथा सोधपुछ कसको स्थापना गर्ने निर्णय मात्र भएको।	नगरिक सहायता तथा सोधपुछ कसको व्यवस्था नभएको।	१. नगरिक सहायता तथा सोधपुछ कस स्थापना सम्बन्धि निर्णय। २. व्यवस्थित नगरिक सहायता तथा सोधपुछ कस।	
		२.२.६ गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था गरिएको छ, छैन र गुनासो समयमै सम्बोधन गर्ने व्यवस्था ?	गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था गरेको तर गुनासो सम्बोधन गर्ने नगरिएको।	गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था गरेको तर गुनासो सम्बोधन गर्ने नगरिएको।	गुनासो सुन्ने अधिकारीको व्यवस्था नभएको तथा गुनासो समयमै सम्बोधन गर्ने नगरिएको।	१. गुनासो सुन्ने अधिकारी तोक्ने निर्णय। २. गुनासो सुनुवाइको अभिलेख तथा प्रतिवेदन।	
		२.२.७ अति गरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई निशुल्क सेवा प्रवाह गर्ने गरे नगरेको।	अति गरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई निशुल्क सेवा प्रवाह गर्ने गरेको।	अति गरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई वा प्रवाह गर्दा केही सहूलियत वा छुट दिने गरेको।	सेवाप्रवाहमा अति गरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई निशुल्क सेवा वा छुट वा सहूलियतको व्यवस्था नभएको।	१. निशुल्क सेवा वा छुट सुविधा वा सहूलियत प्राप्त गर्ने व्यक्तिको विवरण।	
२.३ तथ्यांक संकलन		२.३.१ तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन गर्न कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था ?	तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन गर्न कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था भएको।	तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन गर्न कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था मात्र भएको।	तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन गर्न कानुनी तथा नीतिगत व्यवस्था नभएको।	१. बैठक पुस्तिका / निर्णय २. प्रतिवेदन।	

DRP/2020/1000

(Handwritten signature)

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	व्यवस्थापन र प्रयोग	२.३.२ सूचना र तथ्यांक शाखा वा उपशाखा वा इकाईको स्थापना वा तथ्याङ्कका लागि जिम्मेवारीको व्यवस्था।	कार्यविवरण सहित सूचना र तथ्यांक शाखा वा उपशाखा वा इकाईको स्थापना वा जिम्मेवारी मात्र दिएको।	सूचना र तथ्यांक शाखा वा उपशाखा वा इकाईको स्थापना वा जिम्मेवारी मात्र दिएको।	सूचना र तथ्यांक शाखा वा उपशाखा वा इकाईको स्थापना वा जिम्मेवारी दिने सम्बन्धमा कुनै कार्य नभएको।	१. संगठन संरचना बनाएका गठन गरेको निर्वाच। २. कार्यविवरण र जिम्मेवारी पत्र।	
		२.३.३ खण्डीकृत तथ्यांकको अद्यावधिक गर्ने गरे/नगरेको।	खण्डीकृत तथ्यांकको अद्यावधिक गरी सार्वजनिकिकरण गर्ने गरेको।	खण्डीकृत तथ्यांकको अद्यावधिक तर सार्वजनिकिकरण गर्ने नगरेको।	खण्डीकृत तथ्यांकको अद्यावधिक गर्ने नगरेको।	१. लोपोन्मुख जातजाति र यौनिक अल्पसंख्यकको अद्यावधिक तथ्याङ्क। २. सार्वजनिकिकरण गरेको प्रमाण: जस्तै वेबसाईटको लिङ्क, फेसबुक पेज, पत्रपत्रिकाको कटौट भाग।	
		२.३.४ खण्डीकृत तथ्यांकको विश्लेषण र नीति तथा योजना तर्जुमाना प्रयोग	खण्डीकृत तथ्यांकको विश्लेषण भई सोही तथ्याङ्कमा आधारित भएर नीति तथा योजना तर्जुमा गर्ने गरेको।	खण्डीकृत तथ्यांकको विश्लेषण हुनेगरेको तर सोही तथ्याङ्कमा आधारित भएर नीति तथा योजना तर्जुमा गर्ने नगरेको।	खण्डीकृत तथ्यांकको विश्लेषण गर्ने नगरेको।	१. तथ्याङ्क विश्लेषण तथा समीक्षा प्रतिवेदन। २. जायिक नीति कार्यक्रम तथा बजेट।	

27

DEPR-KFm-Form

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
३. मानव संसाधन तथा श्रमता विकास	३.१ जनशक्ति व्यवस्थापन र श्रमता विकास	३.१.१ समावेशी विकासका लागि छुट्टै श्रमता विकास योजना बनाई कार्यान्वयनमा ल्याए/नल्याएको।	श्रमता विकास योजना निर्माण गरी बजेट समेत विनियोजन गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको।	श्रमता विकास योजना निर्माण नभएको।	१. श्रमता विकास योजना २. वार्षिक बजेट तथा कार्याक्रम। ३. तथ्य अनुसन्धानको प्रगति प्रतिवेदन। (मानव संसाधन योजना बनाई सो मा नतिजा तथा प्रतिवेदनको रूपमा जमा गरी विकासका लागि योजना प्रामाणिकताका साथ राखी कार्यान्वयनमा ल्याइएको भए/समेत भए जस प्रदान गर्ने सकिने।	
	३.१.२ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी असल अभ्यासको सिर्जना तथा अभिलेखिकरण र समतलिय सिर्जना प्रदान गर्ने गरेको।	३.१.२ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी असल अभ्यासको सिर्जना तथा अभिलेखिकरण र समतलिय सिर्जना प्रदान गर्ने गरेको।	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी असल अभ्यासको सिर्जना तथा अभिलेखिकरण र समतलिय सिर्जना प्रदान गर्ने गरेको।	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी असल अभ्यासको सिर्जना तथा अभिलेखिकरण र समतलिय सिर्जना प्रदान गर्ने गरेको।	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी असल अभ्यासको सिर्जना तथा अभिलेखिकरण र समतलिय सिर्जना प्रदान गर्ने गरेको।	१. वार्षिक बजेट तथा कार्याक्रम २. सिर्जना प्रदान तथा अभिलेखिकरण ३. प्रगति प्रतिवेदन

Handwritten signature and official stamp of the Ministry of Health and Family Welfare, Nepal.

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		३.१.३ लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्ति, महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समुदायबाट प्रतिनिधित्व गरेका पदाधिकारीको क्षमता विकासका लागि अवलोकन भ्रमण, सिकाई भ्रमण गर्ने गरिएको छ।	लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्ति, महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समुदायबाट प्रतिनिधित्व गरेका पदाधिकारीको क्षमता विकासका लागि अवलोकन भ्रमण तथा सिकाई भ्रमण गर्ने वार्षिक कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्ति, महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समुदायबाट प्रतिनिधित्व गरेका पदाधिकारीको क्षमता विकासका लागि अवलोकन भ्रमण गर्ने वार्षिक कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्ति, महिला तथा बच्चिकरणमा परेका समुदायबाट प्रतिनिधित्व गरेका पदाधिकारीको क्षमता विकासका लागि अवलोकन भ्रमण तथा सिकाई भ्रमण गर्ने गरिएको छैन।	१. वार्षिकबजेट तथा कार्यक्रम। २. सिकाई संकलन तथा अभिलेखिकरण। ३. प्रगति प्रतिवेदन।	•
		३.१.४ पदाधिकारी तथा कर्मचारीको दक्षता/ सिप अभिवृद्धि कार्यक्रम दक्षता/ सिप अभिवृद्धि कार्यक्रम गर्दा महिला, दलित, अपाङ्ग, जनजाती लगायत बच्चिकरणमा परेको वर्ग वा समुदायको प्रतिनिधित्व गर्ने कर्मचारी वा पदाधिकारीको सहभागिता।	दक्षता/सिप अभिवृद्धि कार्यक्रममा सहभागी मध्ये ४० प्रतिशत भन्दा बढी लक्षित समुदायको प्रतिनिधित्व गर्ने कर्मचारी भएको।	दक्षता/सिप अभिवृद्धि कार्यक्रममा सहभागी मध्ये २५ देखि ४० प्रतिशतसम्म लक्षित समुदायको प्रतिनिधित्व गर्ने कर्मचारी भएको।	दक्षता/सिप अभिवृद्धि कार्यक्रममा सहभागीमध्ये २५ प्रतिशत भन्दा कम लक्षित समुदायको प्रतिनिधित्व गर्ने कर्मचारी भएको।	१. पदाधिकारीतया कर्मचारीको विवरण। २. तालिममा सहभागी कर्मचारी तथा पदाधिकारीको विवरण (संगठनमा भएका कर्मचारीमध्ये उक्त वर्ग वा समुदायको कर्मचारी वा पदाधिकारी सबै समावेश भएको भए १ अङ्क प्रदान गर्न सकिने)।	
		३.१.५ महिला, अपाङ्ग तथा आलमैत्री दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न मापदण्ड संरचना तयार गर्न मापदण्ड	महिला, अपाङ्गता तथा आलमैत्री दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न मापदण्ड तयार गरि कार्यान्वयन गरेको।	महिला, अपाङ्गता तथा आलमैत्री दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न मापदण्ड मात्र तयार भएको।	महिला, अपाङ्गता तथा आलमैत्री दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न मापदण्ड तयार	१. स्वीकृत मापदण्ड २. कार्यक्रम सञ्चालन भएको प्रतिवेदन	

१७

प्रमाणिकरणको आधार

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणांकनको आधार	प्राप्ताङ्क
		बमोजिम कार्यान्वयन संस्थागत अन्तर्गत राख्ने।			गरि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरको छैन		
		३.१.६ मन्त्रालय तथा कार्यालयले श्रम बँकको (दश र अदश श्रमिक) स्थापना गरेको, नगरेको सामाजिक विकास मन्त्रालय वा अन्तर्गत।	मन्त्रालय तथा कार्यालयले श्रम बँकको (दश र अदश श्रमिक) स्थापना गर्ने सम्बन्धी नीति वा निर्णय भई श्रम बँक स्थापना भएको।	मन्त्रालय तथा कार्यालयले श्रम बँकको (दश र अदश श्रमिक) स्थापना गर्ने सम्बन्धी नीति निर्णय भएको।	मन्त्रालय तथा कार्यालयले श्रम बँकको (दश र अदश श्रमिक) स्थापना गर्ने सम्बन्धी कुनैकार्य नभएको।	१. श्रम बँकको (दश र अदश श्रमिक) प्रणाली स्थापना सम्बन्धी निर्णय वा नीति २. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम।	
३.२ विपद् व्यवस्थापन	३.२.१ विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति, कार्यविधि स्वीकृत गर्दा स्वीकृत तथा बढिबित्तिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श हुने नगरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तीकृत बर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान समेत रहेको। आन्तरिक महिला तथा कानून मन्त्रालय/ सामाजिक विकास।	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा बढिबित्तिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श हुने नगरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तीकृत बर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान समेत रहेको। आन्तरिक महिला तथा कानून मन्त्रालय/ सामाजिक विकास।	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा बढिबित्तिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श हुने नगरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तीकृत बर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान नभएको।	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा बढिबित्तिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श हुने नगरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तीकृत बर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान नभएको।	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृत गर्दा महिला तथा बढिबित्तिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श हुने नगरेको र यस्ता दस्तावेजमा सिमान्तीकृत बर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान नभएको।	१. विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि। २. सिमान्तको क्रममा गरिएको परामर्श। कार्यक्रमको उपस्थिति र सहभागिता विवरण।	

Handwritten signature and initials.

PRINTED IN THE FORM

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		३.२.२ विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा बहिष्कृत समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरे/नगरेको आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय/ सामाजिक विकास।	विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला र बहिष्कृत समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको।	विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहका महिला र बहिष्कृत समुदायको तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको।	विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहका महिला र बहिष्कृत समुदायको तथ्याङ्क नराखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको।	१. विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लिइएको लाभान्वित समूहका महिला। २. बहिष्कृत समुदायको तथ्याङ्क तथा राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरणको सूची।	
		३.२.३ विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा बहिष्कृत समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको ?	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा बहिष्कृत समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको।	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा बहिष्कृत समुदायको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको।	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा बहिष्कृत समुदायको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको।	१. विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा बहिष्कृत समुदायको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको।	
		३.२.४ विपद् जेष्ठिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम र बजेट निर्माण गर्दा संकटग्रस्त	विपद् जेष्ठिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम र बजेट निर्माण गर्दा संकटग्रस्त	विपद् जेष्ठिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम र बजेट निर्माण गर्दा संकटग्रस्त	विपद् जेष्ठिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम र बजेट निर्माण गर्दा संकटग्रस्त	बजेट तथा कार्यक्रम पुस्तक र निर्णय पुस्तिका।	

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		निर्माण गर्दा संकटग्रस्त क्षेत्र रहेका महिला लगाएतका तल्लित समुदायको माग र आवश्यकतालाई महत्व दिइएको/ नदिइएको।	क्षेत्र रहेका महिला लगाएतका तल्लित समुदायको माग र आवश्यकतालाई महत्व दिइएको।	रहेका महिला लगाएतका तल्लित समुदायको माग र आवश्यकतालाई महत्व दिइएको।	गर्दा संकटग्रस्त क्षेत्र रहेका महिला लगाएतका तल्लित समुदायको माग र आवश्यकतालाई महत्व दिइएको/ नदिइएको।		
		३.२.५. प्रदेशको वातावरण संरक्षण र जलवायु परिवर्तन उत्पन्नशील तथा अनुकुलन सम्बन्धी नीति, योजना र कार्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयन गर्दा महिला तथा बहिष्कृत समुदायको सहभागिता रहेको ?	प्रदेशको वातावरण संरक्षण र जलवायु परिवर्तन उत्पन्नशील तथा अनुकुलन सम्बन्धी नीति, योजना र कार्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयन गर्दा महिला तथा बहिष्कृत समुदायको सहभागिता रहेको।	प्रदेशको वातावरण संरक्षण र जलवायु परिवर्तन उत्पन्नशील तथा अनुकुलन सम्बन्धी नीति, योजना र कार्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयन गर्दा महिला तथा बहिष्कृत समुदायको सहभागिता रहेको।	योजना र कार्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयन गर्दा महिला तथा बहिष्कृत समुदायको सहभागिता रहेको।	नीति, योजना र कार्यक्रम सुलभता र सहभागीको उपस्थिति र निर्माण।	
३.३ स्वरोज्या र प्रवर्द्धन आयआर्जन नमुलक कार्यक्रम	प्रदेश सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नबसाइनको समेत आधार लिई महिला तथा बहिष्कृत समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रम तय गरी बार्थिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ।	प्रदेश सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नबसाइनको समेत आधार लिई महिला तथा बहिष्कृत समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रम तय गरी बार्थिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ।	प्रदेश सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नबसाइनको समेत आधार लिई महिला तथा बहिष्कृत समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रम तय गरी बार्थिक बजेटमा समावेश गरिएको।	प्रदेश सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नबसाइनको समेत आधार लिई महिला तथा बहिष्कृत समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रम तय गरी बार्थिक बजेटमा समावेश गरिएको।	प्रदेश सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नबसाइनको समेत आधार लिई महिला तथा बहिष्कृत समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रम तय गरी बार्थिक बजेटमा समावेश गरिएको।	१. बार्थिक बजेट तथा कार्यक्रम २. तालिम अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन ३. बेरोजगार तथा गरीबीको नबसाइनको आधार।	

प्रतिवेदन

20

20

सुक्ष्म विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणांकणको आधार	प्रान्ताङ्क
		गरी कार्यान्वयन गरिएको छ / छैन।				
		३.३.२ स्वरोजगार तथा बौद्धिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बच्चाको समता विकासको लागि कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	स्वरोजगार तथा बौद्धिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बच्चाको समता विकासको लागि कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको।	स्वरोजगार तथा बौद्धिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बच्चाको समता विकासको लागि कुनै कार्यक्रम नगरेको।	१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम। २. कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन।	
		३.३.३ गरिव तथा बच्चाको समता विकासको लागि कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	गरिव तथा बच्चाको समता विकासको लागि कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको।	गरिव तथा बच्चाको समता विकासको लागि कुनै कार्यक्रम नगरेको।	१. सुपुच मूल्य सहकारी पसलको स्थापना गरेको २. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम ३. लक्ष्य अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन।	
		३.३.४ दलित तथा अन्य बच्चाको समता विकासको लागि कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	दलित तथा अन्य बच्चाको समता विकासको लागि कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको।	दलित तथा अन्य बच्चाको समता विकासको लागि कुनै कार्यक्रम नगरेको।	१. सुपुच मूल्य सहकारी पसलको स्थापना गरेको २. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम ३. लक्ष्य अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन।	

27

27

DDP/2023/1000

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	ग्रन्थाङ्क
		समुदायको मौलिक पेशा, ज्ञान र सीपको विकास, प्रबर्द्धन र बजारीकरणमा सहयोग पुग्ने खालको नीती, योजना, कार्यक्रम र बजेट भए नभएको।	पेशा, ज्ञान र सीपको विकास, प्रबर्द्धन र बजारीकरणमा सहयोग पुग्ने खालको नीती, योजना, कार्यक्रम र बजेट भएको।	पेशा, ज्ञान र सीपको विकास, प्रबर्द्धन र बजारीकरणमा सहयोग पुग्ने खालको नीती, योजना, कार्यक्रम र बजेट भएको।	समुदायको मौलिक पेशा, ज्ञान र सीपको विकास, प्रबर्द्धन र बजारीकरणमा सहयोग पुग्ने खालको नीती, योजना, कार्यक्रम र बजेट नभएको।	१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम। २. लक्ष्य अनुसारको प्रगति।	
		२.३.५ महिला र बन्धितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाको लागि बजेट विनियोजन भएको तर कार्यक्रम तालिम कार्यक्रम संस्था र उपस्थिति।	महिलार बन्धितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाको लागि बजेट विनियोजन भएको तर कार्यक्रम तालिम कार्यक्रम संस्था र उपस्थिति।	महिला र बन्धितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाको लागि बजेट विनियोजन भएको तर कार्यक्रम तालिम कार्यक्रम संस्था र उपस्थिति।	महिलार बन्धितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाको लागि बजेट विनियोजन भएको तर कार्यक्रम तालिम कार्यक्रम संस्था र उपस्थिति।	१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम। २. लक्ष्य अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन ३. संचालित तालिम कार्यक्रम संस्था र उपस्थिति।	

Handwritten signature or mark.

२२

Handwritten signature or mark.

DRIP-2019-2020

सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
<p>३.४.१ कानूनी सचेतना</p> <p>३.४.१ महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत भएका समेत जनप्रतिनिधि र कार्यरत कर्मचारीलाई कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिता, विषयगत कानून, जारी गरेको कानून र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे । नगरेको आन्तरिक र सामाजिक ।</p>	<p>महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधि तथा कार्यरत कर्मचारी मध्ये केही प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनकोबारेमा अभिमुखीकरणका लागि बजेट भएको तर कार्यान्वयन नगरेको ।</p>	<p>महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधि तथा कार्यरत कर्मचारी मध्ये केही प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरणका लागि बजेट तथा कार्यक्रम नभएको ।</p>	<p>१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम । २. अभिमुखीकरण कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति विवरण ।</p>	
<p>३.४.२ महिला तथा वृद्धिशीलता परेका समूहका लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम संचालित भएका छन् (जस्तै: कानूनी हक अधिकार, बाल विवाह, घरेलु हिंसा विरुद्धको हक,</p>	<p>महिलाको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपट्टी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदि बारे अनुशिक्षण भई महिला</p>	<p>महिलाको लागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपट्टी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण भई महिला</p>	<p>१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम । २. कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या । ३. विगत र वर्तमानको</p>	

23

DRIP Action Form

२३

उप बन्ध न	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	चेतिबेटी बेचबिखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपट्टी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा विरुद्ध कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण गर्ने गरे नगरेको/	हिंसा तथा चेलीबेटी बिचबिखन लगायतकाघटनामा कमी आएको	हिंसा तथा चेलीबेटी बिचबिखन लगायतकाघटनामा कमी नआएको	विरुद्धका कार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण नभएको ।	तुलनात्मक बिचलेपण प्रतिवेदन ।	
	३.४.३ कर्मचारी तथा पदाधिकारीका लागि कानून निर्माण प्रक्रिया सम्बन्धी समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे, नगरेको ।	कर्मचारी तथा पदाधिकारीका लागि कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रियाका आवश्यक बजेट विनियोजन भई लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मैत्री कानून निर्माणको बारेमा अभिमुखीकरण भएको ।	कर्मचारी तथा पदाधिकारीका लागि कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रियाका आवश्यक बजेट विनियोजन भएको तर लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मैत्री कानून निर्माणको बारेमा अभिमुखीकरण नभएको ।	कर्मचारी तथा पदाधिकारीका लागि कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रियाका आवश्यक बजेट विनियोजन नभएको ।	१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम २. अभिमुखीकरण कार्यक्रमको संख्या र उपस्थिति विवरण ।	
४.१ पूर्वाधार विकास र सरसफाई	४.१.१ पूर्वाधार तथा अन्य संरचना बालबालिका, अपाङ्गमैत्री तथा लैङ्गिक संवेदनशील (यौनिक अल्पसंख्यक सहित) भए/नभएको ।	पूर्वाधार तथा अन्य संरचना बालबालिका, अपाङ्गमैत्री तथा लैङ्गिक संवेदनशील मैत्री (यौनिक अल्पसंख्यक सहित) निर्माणका लागि डिपिआर माप तथा भएको ।	पूर्वाधार तथा अन्य संरचना बालबालिका, अपाङ्गमैत्री तथा लैङ्गिक संवेदनशील मैत्री (यौनिक अल्पसंख्यक सहित) निर्माणका लागि डिपिआर माप तथा भएको ।	पूर्वाधार तथा अन्य संरचना बालबालिका, अपाङ्गमैत्री तथा लैङ्गिक संवेदनशील मैत्री (यौनिक अल्पसंख्यक सहित) नभएको ।	१. बालबालिका, अपाङ्गमैत्री तथा लैङ्गिक संवेदनशील मैत्री (यौनिक अल्पसंख्यक सहित) संरचना। २. विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन । (डिपिआर)	

28

प्राप्त गर्न नसकिने

मुख्य बोध्य	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ वटा आउने अवस्था	१ वटा आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		४.१.२ महिला र पुरुष कर्मचारीको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालयको व्यवस्था भए/नभएको।	महिलार पुरुष कर्मचारीको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालयको व्यवस्था भएको।	महिलार पुरुष कर्मचारीको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालयको व्यवस्थाका लागि बजेट तथा कार्यक्रम रहेको।	महिलार पुरुष कर्मचारीको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालयको व्यवस्था नभएको।	१. निर्माण सम्पन्न महिला पुरुष कर्मचारीको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालय। २. निर्माणअघि महिलाले पुरुष कर्मचारीको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालय।	
		४.१.३ महिलाको शौचालयमा स्यानेटरी प्याडको व्यवस्थापन भए/नभएको।	महिलाको शौचालयमा स्यानेटरी प्याडको व्यवस्थापन भएको।	महिलाको शौचालयमा स्यानेटरी प्याड राख्ने गरेको तर प्याड व्यवस्थापनको समझी इस्टिमिन राख्ने नभएको।	महिलाको शौचालयमा स्यानेटरी प्याडको व्यवस्थापन नभएको।	१. स्यानेटरी प्याड सहितको महिलाको छुट्टै शौचालयमा। २. इस्टिमिन/प्याड व्यवस्थापन गर्ने स्थान।	
		४.१.४ अपांगमैत्री, बालमैत्री भवन, शौचालय, खानेपानीको व्यवस्था आदि भए/नभएको।	अपांगमैत्री, बालमैत्री भवन, शौचालय, खानेपानीको व्यवस्था आदि भएको।	अपांगमैत्री, बालमैत्री भवन, शौचालय, खानेपानीको सरचना निर्माणका लागि बजेट तथा कार्यक्रम भएको।	अपांगमैत्री, बालमैत्री भवन, शौचालय, खानेपानीको व्यवस्था आदि नभएको।	१. निर्माण सम्पन्न अपांगमैत्री, बालमैत्री भवन, शौचालय, खानेपानीको सरचना २. निर्माणअघि अपांगमैत्री, बालमैत्री भवन, शौचालय, खानेपानीको सरचना।	
		४.१.५ गर्भवती तथा सुत्केरी कर्मचारीको लागि आराम गर्ने कक्ष भए/नभएको।	गर्भवती तथा सुत्केरी कर्मचारीको लागि आराम गर्ने कक्ष भएको।	गर्भवती तथा सुत्केरी कर्मचारीको लागि आराम गर्ने कक्ष स्थापना गर्ने निर्णय भएको तर कार्यान्वयन नभएको।	गर्भवती तथा सुत्केरी कर्मचारीको लागि आराम गर्ने कक्ष स्थापना गर्ने निर्णय।	१. व्यवस्थित आराम कक्ष २. गर्भवती तथा सुत्केरी कर्मचारीको लागि आराम कक्ष स्थापना गर्ने निर्णय।	

DDIR-NSIR-11111

24

24

मुख्य विषय	उप विषय शीर्षक	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रतिकारणको आधार	प्रान्तमा
		४.१.६ २ वर्ष सम्मका बालबालिका भएका महिला कर्मचारीको लागि शिशु स्याहार तथा स्तनपान गर्ने समय व्यवस्था भए, नभएको।	२वर्ष सम्मका बालबालिका भएका महिला कर्मचारीको लागि शिशु स्याहार तथा स्तनपान गर्ने समय व्यवस्था भएको।	२वर्ष सम्मका बालबालिका भएका महिला कर्मचारीको लागि शिशु स्याहार तथा स्तनपान गर्ने समय व्यवस्था भएको।	२वर्ष सम्मका बालबालिका भएका महिला कर्मचारीको लागि शिशु स्याहार तथा स्तनपान गर्ने समय व्यवस्था भएको।	१. २वर्ष सम्मका बालबालिका भएका महिला कर्मचारीको लागि शिशु स्याहार तथा स्तनपान गर्ने समय व्यवस्था भएको। २. बैठकको निर्णय।
४.२ उत्तरदायित्व र जबाफदेहिता	४.२.१ मन्त्रालय, कार्यालयमा यौन शोषण तथा दुरव्यवहार विरुद्ध नीति र आचार संहिता निर्माण गरिएका छन् ?	४.२.२ कुनै कर्मचारी माथि कार्यालय समयमा वा कार्यालय समय पछि हुन सक्ने शोषण, भेदभाव र यौन दुरव्यवहार निवारण गर्न गुनासो सुन्ने प्रणालीको व्यवस्था छ, छैन?	मन्त्रालय, कार्यालयमा यौन शोषण तथा दुरव्यवहार विरुद्ध नीति र आचार संहिता बन्दै गरेको।	मन्त्रालय, कार्यालयमा यौन शोषण तथा दुरव्यवहार विरुद्ध नीति र आचार संहिता निर्माण नगरिएको।	मन्त्रालय, कार्यालयमा यौन शोषण तथा दुरव्यवहार विरुद्ध नीति र आचार संहिता निर्माण गरिएको।	१. आधार संहिता। २. आधार संहिता तयार गर्नका लागि गरिएको निर्णय।
			मन्त्रालय/कार्यालयमा यौन शोषण तथा दुरव्यवहार विरुद्ध नीति र आचार संहिता निर्माण भई कार्यालयमा टास गरिएको।	मन्त्रालय/कार्यालयमा यौन शोषण तथा दुरव्यवहार विरुद्ध नीति र आचार संहिता निर्माण भएको तर कार्यालयमा नभएको।	१. आधार संहिता टास गरिएको सुचना पाटी/सेन्ट्रिड बोर्ड।	

२६

२७

DR. P. K. Sharma

८

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क लाउने अवस्था	०.५ अङ्क लाउने अवस्था	० अङ्क लाउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
		४.२.३ लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धि गुनासोको तत्काल सम्बोधन हुने गरे, नगरेको ?	लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धि गुनासोको तत्काल सम्बोधन हुने गरेको।	लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धि गुनासोको तत्काल सम्बोधन आंशिक रूपमा हुने गरेको।	लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धि गुनासोको तत्काल सम्बोधन हुने गरेको।	१. सम्बोधन भएका गुनासोको सुची।	
		४.२.४ प्रदेश सुरक्षासन ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम नियमित रूपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने गरेको, नगरेको।	प्रदेश सुरक्षासन ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम नियमित रूपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने गरेको।	प्रदेश सुरक्षासन ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम आंशिक रूपमा सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने गरेको।	प्रदेश सुरक्षासन ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम नियमित रूपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने गरेको।	१. सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाईको प्रतिवेदन।	
		४.२.५ स्थानीय रेडियो, एक, एम. र छापा वा अन्य विद्युतीय माध्यमद्वारा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको, नगरेको सामाजिक/ आन्तरिक	स्थानीय रेडियो, एक, एम. र छापा वा अन्य विद्युतीय माध्यमद्वारा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको।	स्थानीय रेडियो, एक, एम. र छापा वा अन्य विद्युतीय माध्यमद्वारा आंशिक मात्रमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको।	स्थानीय रेडियो, एक, एम. र छापा वा अन्य विद्युतीय माध्यमद्वारा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको।	१. स्थानीय रेडियो, एक, एम. र छापा वा अन्य विद्युतीय माध्यमद्वारा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको।	

27

BA

PRIP-NTM Form

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्राप्ताङ्क
	४.३ अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धि कानून निर्माण भए, नभएको।	४.३.१ अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धि कानून निर्माण भएको।	अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धि कानून निर्माण गर्ने नीतिगत निर्णय भएको।	अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धि कानून निर्माण गर्ने नीतिगत निर्णय भएको।	अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धि कानून निर्माण नभएको।	१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम २. अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धि स्वीकृत कानून ३. अपरिचित तालिम कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति	
		४.३.२ अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिमा महिला कर्मचारी र पदाधिकारीको सहभागिता सुनिश्चित गरिएको।	अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिमा महिला कर्मचारी र पदाधिकारीको ३०% सहभागिता सुनिश्चित गरिएको।	अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिमा कमिठमा २५% कर्मचारी र पदाधिकारीको सहभागिता भएको।	अनुगमन तथा मूल्यांकन समितिमा महिला कर्मचारी र पदाधिकारीको २५ अथवा कम सहभागिता भएको।	१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम। २. संचालित तालिम कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति।	
		४.३.३ कार्यक्रमको प्रभावकारीताको लागि नागरिक अनुगमन र तेस्रो पक्षीय अनुगमन पढतिको विकास भएको, नभएको।	कार्यक्रमको प्रभावकारीताको लागि नागरिक अनुगमन र तेस्रो पक्षीय अनुगमन पढतिको विकास भएको।	कार्यक्रमको प्रभावकारीताको लागि नागरिक अनुगमन गर्ने कार्यक्रम रहेको तर तेस्रो पक्षीय अनुगमन पढतिको विकास नभएको।	कार्यक्रमको प्रभावकारीताको लागि नागरिक अनुगमन र तेस्रो पक्षीय अनुगमन पढतिको विकास नभएको।	१. कार्यक्रमको प्रतिवेदन २. परस्परसहाय विपुलिक गरिएको विपुलिक पत्र।	
		४.३.४ अनुगमन तथा मूल्यांकनबाट लिएका सुझाव	अनुगमन तथा मूल्यांकनबाट लिएका सुझाव तथा लिफारिस	अनुगमन तथा मूल्यांकनबाट लिएका सुझाव तथा लिफारिस	अनुगमन तथा मूल्यांकनबाट लिएका सुझाव तथा लिफारिस	अनुगमन तथा मूल्यांकनबाट लिएका सुझाव तथा लिफारिस	१. अनुगमन मूल्यांकन प्रतिवेदन।

(Handwritten signature)

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्रस्ताव
		तथा सिफारिस कार्यक्रम तयार गर्दा समावेश गरे /नगरेको।	कार्यक्रम तयारगर्दा समावेश गरेको	कार्यक्रम तयारगर्दा आंशिक रूपमा समावेश गरेको	कार्यक्रम तयारगर्दा समावेश नगरेको	२. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम	
	५.१ सेवा प्रवाह प्रणाली र माषा	५.१.१ सेवाग्राहीको सन्तुष्टि सर्वेक्षणसँग सम्बन्धित औजार प्रयोग गर्दा विशेष गरी महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका वर्गसँग महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका वर्गसँग समन्वित लैङ्गिक समानता तथा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मैत्री प्रवचन राखिएको वा प्रणालीको विकास गरिएको छ। (जस्तै: लिङ्ग, अपाङ्गताको अवस्था, जातजाति, उमेर आदि)।	सेवाग्राहीको सन्तुष्टी सर्वेक्षणसँग सम्बन्धित औजार प्रयोग गर्दा विशेष गरी महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका वर्गसँग समन्वित लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मैत्री प्रवचन राखिएको वा प्रणालीको विकास गरिएको छ। (जस्तै: लिङ्ग, अपाङ्गताको अवस्था, जातजाति, उमेर आदि)।	सेवाग्राहीको सन्तुष्टी सम्बन्धित औजार प्रयोग गर्दा विशेष गरी महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका वर्गसँग समन्वित लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मैत्री प्रवचन राखिएको वा प्रणालीको विकास गरिएको छैन। (जस्तै: लिङ्ग, अपाङ्गताको अवस्था, जातजाति, उमेर आदि)।	सेवाग्राहीको सन्तुष्टी सर्वेक्षणसँग सम्बन्धित औजार प्रयोग गर्दा विशेष गरी महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका वर्गसँग समन्वित लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मैत्री प्रवचन राखिएको वा प्रणालीको विकास गरिएको छैन। (जस्तै: लिङ्ग, अपाङ्गताको अवस्था, जातजाति, उमेर आदि)।	१. सेवाग्राही सन्तुष्टी सर्वेक्षण फारम २. सेवाग्राही सन्तुष्टि परीक्षण गर्ने विधि। (अन्तरवार्ता, स्वयंकारण भन्ने, निरीक्षण, अवलोकन आदि)	
५. सेवाप्रवाह							

(Handwritten signature)

(Handwritten mark)

DDIR-NSP-Form-1-110

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमूढिकरणको आधार	प्रस्ताव
		५.१.२ सेवा प्रवाहमा स्थानीय भाषाको प्रयोग भए, नभएको?	सेवा प्रवाहमा सरकारी कामकाजको भाषाका अतिरिक्त स्थानीय भाषाको समेत प्रयोग गरी सेवा प्रवाह गर्ने गरिएको (स्थानीय भाषामा नागरिक बढापन, सूचनामुलक सन्देश स्थानीय भाषामा समेत प्रकाशन, प्रसारण गर्ने व्यवस्था मिलाइएको आदि)	सेवा प्रवाहमा सरकारी भाषाका अतिरिक्त सेवा प्रवाहको समेत प्रयोग गरी सेवा प्रवाह गर्ने गरिएको (स्थानीय भाषामा नागरिक बढापन, सूचनामुलक सन्देश स्थानीय भाषामा समेत प्रकाशन, प्रसारण गर्ने व्यवस्था मिलाइएको आदि)।	सेवा प्रवाहमा सरकारी कामकाजको भाषाका अतिरिक्त स्थानीय भाषाको समेत प्रयोग गरी सेवा प्रवाह गर्ने नगरिएको।	१. स्थानीय भाषाको प्रयोग भएको प्रमाण।	
		५.१.३ सेवा प्रवाहमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण समावेशीकरण मैत्री प्रविधिमा आधारित टोकन, अन लाईन रजिष्ट्रेशन तथा विलिड प्रविधिको प्रयोग।	सेवा प्रवाहमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मैत्री प्रविधिमा आधारित टोकन, अन लाईन रजिष्ट्रेशन तथा विलिड प्रविधिको प्रयोग गरी सेवा प्रवाहमा त्यस्तो पक्षलाई प्राथमिकता दिने संरचना र संयन्त्र तयार गरिएको।	सेवा प्रवाहमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मैत्री प्रविधिमा आधारित टोकन, अन लाईन रजिष्ट्रेशन तथा विलिड प्रविधिको प्रयोग गर्ने गरिएको तर सेवा प्रवाहमा त्यस्तो पक्षलाई प्राथमिकता दिने संरचना र संयन्त्र तयार गरिएको।	सेवा प्रवाहमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मैत्री प्रविधिमा आधारित टोकन, अन लाईन रजिष्ट्रेशन तथा विलिड प्रविधिको प्रयोग नगरिएको।	१. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मैत्री प्रविधिको प्रयोग भएको सम्बन्धी तस्वीर। २. सेवा प्रवाहमा प्राथमिकता दिएको सम्बन्धी प्रमाण।	
		५.१.४ सेवा प्रवाहको मापदण्ड बनाएको नबनाएको (लैङ्गिक समानता तथा	सार्वजनिक सेवा प्रवाहको मापदण्डमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको विशेष व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको।	सार्वजनिक सेवा प्रवाहको मापदण्डमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको विशेष	सार्वजनिक सेवा प्रवाहको मापदण्डमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक	१. सार्वजनिक सेवा प्रवाहको मापदण्ड।	

DDP/2078/2078

(Handwritten signature)

मुख्य विषय	उप विषय क्षेत्र	सूचक	१ अङ्क आउने अवस्था	०.५ अङ्क आउने अवस्था	० अङ्क आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार	प्रत्यक्ष
		५.१.८ गुनासो सुन्ने अधिकारी र गुनासो पेटिकाको व्यवस्था कार्यलयको मुई तलाको सबै भन्दा पहुँचयोग्य स्थानमा गरिएको छ, छैन?	गुनासो सुन्ने अधिकारी र गुनासो पेटिकाको व्यवस्था गरिनुका साथै निजको कार्यकक्ष तथा गुनासो पेटिका कार्यलयको मुईतलाको सबै भन्दा पहुँचयोग्य स्थानमा रहेको र प्राप्त गुनासा समय मै फछौट हुने गरेको।	गुनासो सुन्ने अधिकारी र गुनासो पेटिकाको व्यवस्था गरिनुका साथै निजको कार्यकक्ष तथा गुनासो पेटिका कार्यलयको मुईतलाको सबै भन्दा पहुँचयोग्य स्थानमा रहेको तर प्राप्त गुनासा समय मै फछौट हुने नगरेको।	गुनासो सुन्ने अधिकारी र गुनासो पेटिकाको व्यवस्था गरिनुका साथै निजको कार्यकक्ष तथा गुनासो पेटिका कार्यलयको मुईतलाको सबै भन्दा पहुँचयोग्य स्थानमा रहने व्यवस्था नमिलाईएको।	१. गुनासो सुन्ने अधिकारी लेकेको पत्र। २. गुनासो पेटिका र गुनासो सुन्ने अधिकारीको कार्यकक्षको अवस्थितिको तस्वीर। ३. गुनासो दर्ता र फछौटको विवरण।	
		५.१.९ अति गरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई निशुल्क सेवा प्रवाह गर्ने गेट नगरेको।	अतिगरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई निशुल्क सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था सम्बन्धमा सुसुचित गर्ने व्यवस्था समेत गरिएको।	अतिगरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई निशुल्क सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था गरिएको तरलो सम्बन्धमा सुसुचित गर्नेव्यवस्था नगरिएको।	अतिगरिब तथा लोपोन्मुख समुदायका व्यक्तिलाई निशुल्क सेवा प्रवाह गर्ने नगरेको।	१. नि:शुल्क सेवा प्रवाह गर्ने सम्बन्धी नीतिगत निर्णय। २. नि:शुल्क सेवा प्रवाह गरेको विवरण। ३. प्रचार प्रसार गरेको प्रमाण।	
		५.१.१० सेवाप्रवाहका सुधारका क्षेत्रको पहिचान र कार्ययोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन भए, नभएको ?	सेवाप्रवाहका सुधारका क्षेत्रको पहिचान र कार्ययोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन भएको।	सेवा प्रवाहको सुधारको सम्बन्धमा अध्ययन भई कार्ययोजना निर्माण भएको तर कार्यान्वयनमा नयाइएको।	सेवाप्रवाहका सुधारका क्षेत्रको सम्बन्धमा कुनै अध्ययन नभएको।	१. सुधारको सम्बन्धमा भएको अध्ययनको दस्तावेज/ प्रतिवेदन। २. सुधार कार्ययोजना। ३. कार्यान्वयन अनुसार कार्यान्वयनको प्रगति प्रतिवेदन।	

DR. R. S. J. M. J. M.

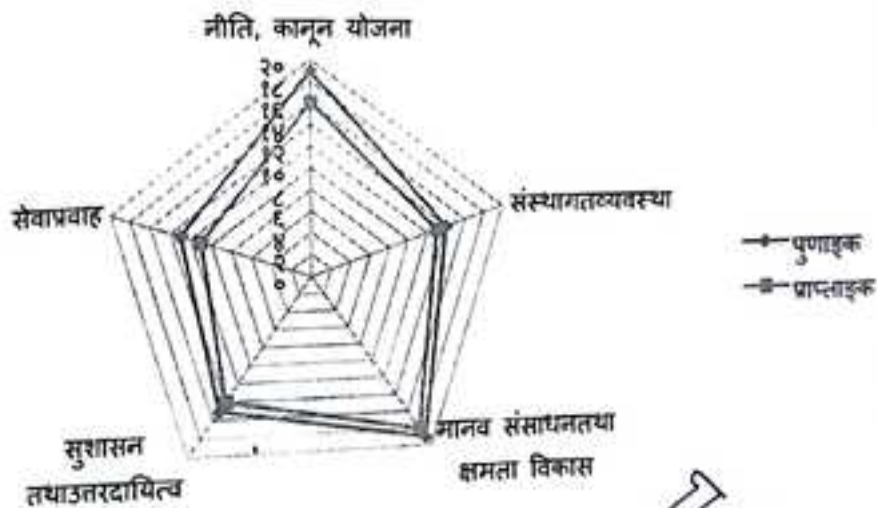
अनुसूची - २

(दफा ७ को खण्ड (ख) को उपखण्ड (६) सँग सम्बन्धित)
परीक्षण परचात सूचकले प्राप्त गरेका नमुना अङ्क

सूचक	पुणाङ्क	प्राप्ताङ्क	प्रतिशत
नीति, कानून योजना	१९	१६	८४
संस्थागत व्यवस्था	१४	१३	९३
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	१९	१८	९४
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	१५	१४	९३
सेवाप्रवाह	१३	११	८४
जम्मा	८०	७२	९०

माकुरी जालो चित्र विरलेषण

२०

१०

प्राप्तिको प्रमाणित

अनुसूची-४

(दफा ६ को उपदफा (१) र दफा ७ को खण्ड (ख) को उपखण्ड (द) संग सम्बन्धित)
 लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास कार्ययोजना, २०८०

पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क	अवस्थामा सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी			समयावधि	वर्ष आर्थिक दक्षित्व व्यहोर्ने	
			पहलकर्ता	निर्णायकर्ता	कार्यान्वयन कर्ता		पने (अनुमानित कति रु. हजारमा) खर्च व्यहोर्ने थोत प्रष्ट खुलाउने)	नपने
१ नीति, कानून योजना								
१		१.१						
		१.२						
		१.३						
२. संस्थागत व्यवस्था								
२		२.१						
		२.२						
३. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास								
३		३.१						
		३.२						

Handwritten signature

Handwritten signature

डा. न. प्रबुद्ध राय

Y सुरासन तथा उत्तरदायित्व								
Y		४.१						
		४.२						
X. सेवा प्रवाह								
X		५.१						
		५.२						

Handwritten signature

Handwritten signature

Handwritten text: **DR. S. S. S. S. S.**

अनुसूची-५
(दफा ६ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)
प्रतिवेदन नमुना

१. पृष्ठभूमि
२. अध्ययनको महत्व
३. लैङ्गिक समानता सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको उद्देश्य
४. अध्ययनका क्षेत्र
५. अध्ययनको तरिका र विधि
६. सहभागि
७. विश्लेषणका औजार
८. परीक्षणबाट आएका मुख्य प्राप्ति

मुख्य सूचक	प्रमुख उपसूची
१ नीति, कानून योजना	
१.१	
२. संस्थागत व्यवस्था	
२.१.	
३. मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	
३.१	
४. सुरासन तथा उत्तरदायित्व	
४.१	
५ सेवा प्रवाह	
५.१	

१. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण बजेट परीक्षण विधिबाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था

- १.१ परीक्षण पश्चात सूचकले प्राप्त गरेका अङ्क
- १.२ माफुरे जालो
१०. सबल पक्ष र सुधार गर्नपर्ने पक्ष
११. लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास कार्ययोजना
१२. निष्कर्ष
१३. सुझाव

अनुसूची

- क) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका सूचक
- ख) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यक्रमका केही झलक
- ग) सहभागी नामावली

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)

का.नू. प्रमुख सचिव